

2. Рарок А.В., Рарок В.А., Бурдига В.М., Коруняк О.П. /Підвищення продуктивності посівів гречки шляхом оптимізації параметрів сівби [Текст] // Подільський вісник: сільське господарство, техніка, економіка. Вип. 25. Кам'янець-Подільський, 2016. С.57-64

3. Інтернет-ресурс: <https://galicina.com.ua/gumat-kaliyu-11/>

4. Інтернет-ресурс: https://agroretail.com.ua/p1113599858-udobrenie-rost-gumat.html?source=merchant_center&gclid

5. Інтернет-ресурс: <https://agroexp.com.ua/uk/gumat-kaliya-sostav>

УДК 633.11:631.5(292.485)(477)

БІОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИРОЩУВАННЯ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ В УМОВАХ ЗАХІДНОГО ЛІСОСТЕПУ

Шейко Д. В., аспірант
e-mail: rsn@pdaty.edu.ua

Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»

Вступ. Вирощування пшениці озимої в Україні займає значні позиції. Цю культуру для задоволення власних потреб та експорту зерна вирощують в усіх ґрунтово-кліматичних зонах нашої держави.

Наукова спільнота постійно веде пошук альтернативних елементів технологій вирощування задля можливого зменшення негативного впливу на ріст, розвиток та продуктивність рослин абіотичних та біотичних чинників [1, 2]. Сорт є одним із основних впливових біологічних факторів на урожайність та якість зерна пшениці озимої. Кожен сорт характеризується своїм генетичним потенціалом родючості, морфоагробіологічними властивостями, адаптивними властивостями і реакцією на умови вирощування [3–5]. Науковці доводять, що роль сорту у підвищенні урожайності зерна та покращенні його якості становить 45-50%, тому перед селекціонерами стоїть завдання створення сортів з високим потенціалом продуктивності і адаптивності до несприятливих погодних і кліматичних умов [6].

В умовах екологічної ситуації, що склалася, слід надавати також більшої уваги впровадженню в технології вирощування сільськогосподарських культур, в т.ч. і пшениці озимої, біологічних препаратів для боротьби з хворобами, шкідниками та з метою підвищення стійкості рослин до природних катаклізмів.

Мета досліджень. Оцінка сортів пшениці озимої за урожайністю та якістю і виділення більш адаптованих сортів до умов Західного Лісостепу.

Методика досліджень. Для вивчення взято три сорти пшениці озимої: Аріївка, Здобна та Кубус (фактор А). На цих сортах вивчалась дія біологічних препаратів: Триходермін, Агат 25–К та ПМК-ЗР (захист рослин) (фактор В). Вивчалися різні схеми застосування препаратів: 1 – обробка насіння, 2 –

обприскування вегетуючих рослин, 3 – обробка насіння + обприскування вегетуючих рослин (фактор С). Досліди закладались на чорноземі глибокому малогумусному на карбонатних лесовидних суглинках, за гранулометричним складом – важкосуглинковому.

Результати досліджень показали, що урожайність пшениці озимої коливалась в межах 4,4–6,4 т/га. Найбільш урожайним був сорт Здобна, показник становив 5,5 т/га, що на 0,4 т/га поступалось урожайності сорту Кубус, і найменший показник 4,4 т/га забезпечив сорт пшениці Аріївка. Застосування біологічно активних препаратів по-різному впливало на урожайність пшениці озимої. Препарат Триходермін для всіх досліджуваних сортів був більш ефективним при обробці насіння, приріст урожайності від його застосування становив 0,5–0,6 т/га. Біофунгіцид Агат 25 К забезпечив найбільший ефект на варіантах обробки насіння + посів, перевищення контролів було в межах 0,7–0,9 т/га. Максимальну реакцію на препарати проявив сорт пшениці Аріївка.

Оптимальні перевищення урожайності культури 0,9–1,0 т/га забезпечив препарат ПМК-ЗР, при застосуванні за дворазової обробки (насіння + посів). Найвищий показник урожайності 6,4 т/га отримано у сорту Здобна, проте найкраща реакція на застосування препарату відмічена у сорту Аріївка. За ефективністю дія препарату ПМК-ЗР близька до використання системних фунгіцидів.

Висновки. В умовах Західного Лісостепу доцільно вирощувати сорти пшениці озимої Здобна та Кубус, які сформували середню урожайність за три роки досліджень 5,1–5,5 т/га. Найбільш доцільно при вирощуванні цих сортів застосовувати дворазову обробку (насіння + посів) біологічним препаратом ПМК «Захист рослин», яка забезпечила прирости урожайності 0,9 т/га.

Література

1. Мудрак А.А., Філатов В.О., Нестор С.М. Оптимізація прийомів вирощування пшениці озимої за різних попередників у виробничих посівах в умовах Степу України. Проблеми конструювання, виробництва та експлуатації сільськогосподарської техніки: *матеріали X Міжнар. наук.-практ. конф. 5–6 лист. 2015 р. Кіровоград, 2015. С. 26–28.*
2. Гамаюнова В.В. и др. Современные подходы к увеличению эффективности удобрений под сельскохозяйственные культуры в земледелии Южной Степи Украины. *Пути повышения эффективности орошаемого земледелия. ФГБНУ «РосНИИППМ». 2015. Вып. 4 (60). С. 75–80.*
3. Панфілова А.В., Гамаюнова В.В. Формування надземної маси сортів пшениці озимої залежно від оптимізації живлення в умовах Південного Степу України. *Вісник Львівського національного аграрного університету. Агрономія. 2018. № 22(1). С. 332–339.*
4. Антал Т.В. та ін. Польова схожість та урожайність пшениці твердої ярої та м'якої при застосуванні мінеральних добрив в умовах Лісостепу України. *Вісник Полтавської державної аграрної академії. 2016. № 4. С. 36–39.*

5. Уліч Л.І. Оптимізація використання сортів озимої пшениці м'якої. *Вісник аграрної науки*. 2006. № 6. С. 31–34.

6. Лозінський В.М., Бурденюк-Тарасевич Л.А. Вплив гідротермічних умов на формування продуктивної кущистості T. Aestivum L. озимої за гібридизації різних екотипів. Сучасні проблеми ведення сільського господарства та підготовки фахівців аграрного профілю: тези доповідей *Міжнар. наук.-практ. конф., 15 лют. 2018 р.* Біла Церква БНАУ, 2018. С. 17–18.

UDK: 633.16:631.5

UPRAWAI ODMIANY JĘCZMIENIA JAREGO

Szydlik Zofia¹, Iwaniuk Agnieszka², Szydlik Ilona³, Vilczynska Liudmyla⁴

Zofia.SZYDLIK@agrana.com, iwaniuk3@wp.pl,

^{1, 2, 3,} studenci, kierunek «Rolnictwo», studia drugiego stopnia,

Międzynarodowa Akademia Nauk Stosowanych w Łomży, Polska

⁴Instytucja szkolnictwa wyższego „Państwowy Uniwersytet Podolski”,
Ukraina

W Polsce formę jarą uprawia się rokrocznie na powierzchni około 760 tysięcy hektarów, co sprawia, że gatunek ten plasuje się w czołówce zbóż wysiewanych na polskich polach. Jęczmień jary jest drugą najczęściej wybierana przez producentów uprawą, gdyż pierwsze miejsce zajmuje kukurydza. Tak pokazują dane statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) [1]

Jęczmień jary charakteryzuje się największą spośród zbóż jarych odpornością na suszę oraz tolerancją na opóźnienie siewu. Znaczny wpływ na plonowanie ma dobór odmiany, bo różnice pomiędzy nimi mogą być znaczne. Nieocenioną pomocą w wyborze odmian są wyniki doświadczeń Porejestrowym Doświadczalnictwie Odmianowym (PDO) prowadzone przez COBORU [2].

W 2021 r. plon wzorca dla jęczmienia jarego na przeciętnym poziomie agrotechniki w doświadczeniach PDO wyniósł 64,0 dt/ha czyli nieco mniej niż rok wcześniej (65,4 dt/ha) i zdecydowanie więcej niż w 2019 r. (59,9 dt/ha). Na wysokim poziomie agrotechniki kształtował się on odpowiednio: 72,4; 74,7 i 67,3 dt/ha.

Jęczmień jary ten powinniśmy wysiewać na glebach kompleksu pszennego: bardzo dobrego i dobrego. Jeśli decydujemy się na wysiew odmian browarnych, pamiętać należy, że pod jęczmień browarny wybierajmy stanowiska jeszcze bardziej żyzne niż pod odmiany paszowe.

Idealnym przedplonem dla jęczmienia browarnego jest ziemniak i burak, natomiast dla odmian pastewnych możemy dodać można jeszcze rzepak i rośliny